

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általak katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Veni Sancte . . . .

Ezer meg ezer ajkon zendül meg az ének: Veni Sancte Spiritus . . . . A pihenés után a munkásság küszöbén a szülők, a tanárok oda viszik gyermekeiket az Isten oltára elé, hogy leborulva a hatalmas Hatalma előtt, felszálljon a könyörgő ifjuság imája az áldozat tömjénfüstjével: Jöjj el Szentlélek Uristen. . . .

Midőn halljuk a könyörgő ének-imát s visszapillantunk hazánk harmincz-éves multjára, a bizonytalanság ónsulya nehezedik keblünkre. Nem volt az iskola a multban az, a minek kellett volna lennie; nem teljesítette kötelességét úgy, a mint kellett volna! Félemberek dirigálják a világot! S ha nagy eszmék, hatalmas mondások szállóigévé válnak is, erőtlenek a társadalom törpéi a nagy munkára. A problémák egész halmazata foglalkoztatja az elméket. A szocializmusnak rémképe mintha megsibbasztana minden tevékenységet. Maga a tudomány, mely pedig néhány évtized óta magához ragadta a társadalom vezetését, zavarodottan tapogató és sem módot, sem eszközt nem nyújt a fejlesztett értelemnek és érzellemnek, hogy nyugodtan nézhessenek a jövő elé. Hát csakugyan a szocializmus fog uralkodni a jelen században? Ural-

kodni azon ijesztő alakban, mely ma a legközönségesebb szíveket is borzalommal tölti el? A tudomány szédítő magaslatra emelte az emberiséget és e magaslatról vélte neki megmuthatni az ígért földjét, de ma e magaslattól kódszállotta meg és a tudomány szárnyaszegetten áll a reménytelenség fókán.

Anyagilag talán haladunk, de erkölcsileg oly nyomorultak vagyunk, mint akár a római Czézárak idejében. Az ész fejlődésének fénypontján áll és mégis eddig nem volt képes az egyenlenséget megszüntetni, vagy az ellentétet, mely az egyén és társadalom közt fennáll, megoldani. Egyéni szabadságot ígért és az individuum, midőn ezen jogosultságát érvényesíteni akarja, szemben találja magát a társadalom jogaival. Az individualizmus felbontja a társadalmat alkotó elemekre; a társadalom ismét, hogy fennállhasson, kénytelen az egyéni jogokat megszorítani és lesz belőle az egyén zsarnoka, az egyén pedig az összeség rabszolgája.

És továbbá! Nem halljuk-e már a tompa morajt, mely a tudomány ígéretei által felvillanyozott elégedetlenség sorából felhangzik, azoknak soraiból, akik előtt az ész fényét lobogtatták, de a kiknek szívéből kiszakították az Istent s vele

mindazt, a mi őket a tulvilághoz fűzi? És mit adtak nekik kárpótlásul? Éveken át hangoztatják fileikbe: *mit a vallás! mit a dogma! mit az egyház!* Tudomány, tudomány és élvezet, ez a földi boldogság!

És a tudomány készített romboló eszközöket, melyekkel a mai civilizációt légből röppíthetik, de üresen hagyta a szíveket. És az élvezet? Oh! ez csak ígért volt, mert milliók és milliók nem tudják mi az élvezet.

Természetes tehát, hogy a tudomány elhagyta azon tért, mely hivatásánál fogva megilleti, a hol, ha megmarad, törekvései és vívmányai előtt meghajol mindenki, a hol a természeti erők felhasználása mellett az ember szolgálataba hajtja magokat a természeti törvényeket és létesít oly műveket, melyek a létűnt emberiség legmerészebb álmait is meghaladják. Ez az exakt tudás tere.

A szellemet fejleszteni, az észet ki-művelni, az ismeretek által az ember felülnyét a teremtésben feltüntetni, összehangba hozni az értelmi és erkölcsi tényezőket, kijelölni a korlátokat, melyeken túl az emberi tudás tehetetlen, ez azon tért, a melyen a tudomány üdvösen mozoghat. De a tudomány elhagyta e tért és társadalmi tudomány akart lenni, magának tulajdonította a vezérszerepet

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Oberammergau.

írta: dr. Tóth József.

(Vége.)

Vacsora alatt egyszer csak zene hangjai ütöttek meg füleinket. Das ist die türkische Musik! C' est la musique! Hangzott összevissza! Ez a zenekór! Szokás ugyanis Oberammergau-ban, hogy a játékot megelőző este a zenekar hangos zenével bejárja a helység utcáit s a legszebb s legmulattatóbb darabokat játssza az idegen vendégek tiszteletére és szórakoztatására.

Ezt meghallgatván s szívvelyesen elbucszván vendégtársaimtól, siettem lakásom felé. Még csak a másnapi szt. misére nézve akartam intézkedni. Késő lévén az idő, a plebánoshoz nem akartam menni, tehát a sekrestyészhez fordultam, ki azonban nem sok reménnyel biztatott, mert — mint mondá — 4—500 pap van a vendégek között s ezeknek jó része már előjegyeztette magát; így tehát nem tudja, vajjon reám kerülhet-e a sor holnap.

Másnap 5 órakor fölkelvén sietve öltöztem fel s csak annyi időt szakítottam magamnak, hogy a fölkelő nap sugarai által megaranyozott alpesi vidék panorámájában gyönyörködjem. Ablakomból ugyanis gyönyörű kilátás nyílt a közeli hegyóriások méltóságteljes alakjaira.

Mily fenséges látvány! Az isteni mindenhatóság készítette természeti szépségek utánozhatatlan változata, színvegyületek lelkemet ragadta-ragadta

messze fel a végtelen szépségig s egy imádo gondolattal hálát susogva indultam a közeli szép plebánia-templomba, hol már az ajtóskodók nagy seregét találtam egybegyűlve, mely a nagy templomot egészen megtöltötte.

Mert örömmel jegyezhetem meg, hogy az Oberammergauba seregülő utasok legnagyobb része nem talán turista kirándulásnak tekinté utját, hanem a vallásos érzület vezérli őket ide, hogy tanui legyenek a végtelen hatású események komoly, s ünnepélyes megjelenítésének, melyek a büns emberiség megváltásának eszközlő művei valának kétezer év előtt.

Erre utal a passiójáték első prologja is, mely e szép szavakkal kezdődik:

Szent csodálattal eltelve borulj a porba le.
Te, Isten-átok által sújtott nemzedék!
Sion hegyéről int a hogy sugára im' feléd,
A sértett Istenésg hangja nem tart örökké.

A büns ember veszte nem óhajon!
S fiannak vére lesz a béke-áldozat.
Amely kibékít engemet veled.

A sekrestyébe mentem. Körülnézve igazán nem tudtam elképzelni, hogy miképen juthatok én itt misézéshez. De türelem! gondoltam magamban. Majd valahogy csak rám kerül a sor. Megálltam tehát egy sarokban s vártam csendesén.

Közben többen jöttek. Körülnéztek s elmentek. Nyilván úgy voltak, mint jó magam. Nem voltak előjegyezve. De én vártam. Jött egy angol pap. Csak angolul beszélt. Mutatta a püspöke által kiállított miszési engedély-okmányt a sekrestyésnek, ki azonban taglejtésekkel megértette vele, hogy nem lehet miszésnie.

Azután hozzám jött. Én is — nem tudván angolul — olyan formán intett neki, hogy csak várjon. S az én angolom látván az én eljárásomat egy másik sarokba húzódott: elővette breviariumát és — várt.

Vége 7 óra után a sekrestyés hozzám jött s azt mondta, hogy most már szabad az egyik oltár s én örömmel öltöttem magamra az egyházi ruhákat nálat adva Istennek, hogy mégis misézhetek s az előadásra is pontosan megjelenehetek. Angolom is nozujított a miszéshez.

Szt. mise után hamarjába megreggelizvén a nagyszerű játékszin felé siettem. Nagyszerű látványt nyújtott a hatalmas, mintegy négyezer embertömeg, mely a legnagyobb csöndben várakozott az előadás megnyitására. Csak akkor mozdult meg ez a nagy közönség, mikor egyszerre az a hír futott végig, hogy a német császár fivere, Henrik herceg s Lajos bajor herceg 3 leánya beléptek a fejedelmi páholyba kíséretökkel, mire az előadás meg is kezdődött.

Feszült figyelemmel várakozott mindenki az előadás megnyitására. Az óriási fedett szőnyeg, mely négyezer s néhány száz személy befogadására alkalmas, valóban fenséges látványt nyújt ilyenkor. Szinte elfárad a szem, ha azt a rengeteg embertömeget magunk előtt látjuk, melynek csak egy vágya van most: látni s hallani az oberammergauri passiójáték szereplőit.

De ime, az óra nyolczat üt. A zenekar, mely a beyreuthi szimfónia orchestrumának mintájára, egy mélyebb fekvő térer van elhelyezve, az ugynevezett nyitányt kezdi játszani, mialatt a szereplők serege régi szokás szerint lekipász-

Mai lapunk 4 oldal.

korlátlanul, függetlenül, kizárólagosan.

Itt van a tévedés!

Tudni Isten nélkül, tudományosnak lenni vallás nélkül nem lehet. A vallás megvilágító erejét nélkülöző tudomány messze kiható rendszereivel szociális mozgalmakra vezet, mely eldobja magától a vallást s immár királygyilkosokat szül.

A szabados nevelés, a meghamisított tudomány már megérlelte gyümölcsét s már fiatalon hull le fergesen.

Jöjj el tehát Szentlélek Uristen . . .

Szomjazza a röghöz kötött emberiség öröklötti erődét! Visszatérünk nevelésünkkel, tudományunkkal az Istenhez, az anyasztentegyházhoz.

Isten és haza! Ez legyen az iskola jelszava. Neveljen az életnek, a hazának, a társadalomnak egész embereket s adja meg a léleknek a főerőt a vallás tisztelében, a miből az erkölcs aranytisztza törvényei származnak.

Jöjj el Szentlélek Uristen . . . . .!

UJDONSÁGOK.

— Lapunk legközelebbi száma tekintettel a f. hó 8-án levő Kisasszony napjára, pénteken, azaz f. hó 7-én fog megjelenni.

— József főherceg balesete. Egész Magyarországon nagy részvétet keltett az a lesújtó hír, hogy József főherceget, a magyar királyi honvédség főparancsnokát súlyos baleset érte. A honvéd csapatselektől visszatérve, alsóúti otthonába utazott s ott érte az a szerencsétlenség, hogy bal lábát bokában eltörte. Hogy miként történt a baleset, arról a következő részleteket jelentik: József főherceg naponkint kisebb kitérőket szokott tenni, f. hó 1-én pedig valamennyien közös sétára indultak s úgy határozták, hogy a közeli kis erdőben vacsoráznak meg, amit a fenségek máskor is szívesen megtesznek.

tora köré gyülekeznek s esendesen egy Magtyánkot mond el. Erre a zene elhallgat és megjelenik a színpad baloldalán emelt oszlopcsarnokok fölül egy méltóság teljes ősz alak keleti szabású tiszta fehér ruhában, kezében hosszú, egyenes bottal s utána színpompás öltözetben egyenkint jön az énekkar férfi és nőtagjainak egy része; míg a másik rész amazokkal egyidejűleg a jobboldali oszlopcsarnokok fölül lép a színpad előcsarnokába, mely a szabad ég alatt van.

Ezzel kezdetét veszi a játék. Az énekkar énekelve röviden előadja azt, a mi a következő jelenetben történni fog s rámutat az előképre, mely az ó-szövetségben jelképezte a Krisztus Urunk életében előfordult eseményeket. Ezen előképek mindig egy-egy előképben jelenítetnek meg s mondhatom, hogy oly pompás, oly élethű előképeket válogatva is csak nehezen lehetne találni, mint aminőket azok az egyszerű oberammergauiak bemutatnak.

Az énekekről meg kell jegyezmem, hogy egyszerűek; de nagyon szépek s meghatók. Mínt in az ének utolsó akkordjait elhangzottak, az említett tisztas ősz alak, ki nem más, mint az öreg Maysr József, ki azelőtt Krisztus szerepét játszotta, elmondja a prólogot, melyben a közönséget egyszerű, keresetlen, de valóban mély értelmű szavakkal üdvözli s utal arra, hogy a játékkal ama szent fogadalmat röjják le, melyet őseik 1633-ban tettek, midőn pestisszerű betegség támadt a kis helység lakói.

Ennek végeztével az énekkar ugyanolyan rendben, mint a melyben jött, elvonul és kezdetét veszi a tulajdonképeni előadás, melynek első jelenetét Krisztus Jézusnak Jeruzsálemben

Jókedvvel fogyasztották el az estabédet, s amikor nyolcz óra tájban elérkezett a hazatérés ideje, a hölgyek kocsira ültek, úgy mentek vissza a kastélyba. A főherceg Fülöp orleansi herceggel és az udvari kíséret uraival a rövid tiszta czeffel és az udvari kíséret akarta megtenni. Amint a főherceg átment az erdőn, úgy látják, valami górcsós hely meredekének sikos fűvén megcsuszott, elesett, a ballábát maga alá szoritotta és bokában eltörte. Érdekes, hogy a főherceget most ugyanaz a baj érte, ami évekkal ezelőtt vejtét, Fülöp orleansi herceget. A francia királyfinak szintén eltört a ballába bokában, éppen úgy, mint most az apósáé. Az orleansi herceg járásán ezt egyáltalán nem venni észre s a főherceg nagy megnyugvással hallgatta, hogy így hát az ő katonás járásán sem esik hiba. — József főherceg szeptember ötödikén akart Galiciába utazni, hogy résztvegyen a nagy katonai hadgyakorlatokon. E miatt a szerencsétlen baleset miatt természetesen itthon marad. — A táviró hírt adván a balesetet, már vasárnap együtt volt Alesuthon az egész főhercegi család. József Agost főherceg még szombaton éjjel megérkezett Tapolcsánból. A főherceg állapota az utóbbi időben már annyira javult, hogy már tegnap déltán az alsóúti parkban kikocsikázott.

— Harcz a gyermekért. Alig van ember, a ki nem érezte volna így nyárutón, hogy egy ismeretlen bűvös erő visszavezeti szívét az első szerelem történéhez. A virágok gyengülő illata, a letartott mező, a szelid sugárral bucsuzó nap édes ingere, mely ábrándokba merít, borongó sejtelmekben felidéz a gyermekek tavaszának fehér álmait, megcsókol és kőbe ringat. Az emlékek kedves és mégis tépő fájdalomt okoz. Szemünk becsukódik és látás álmodik a szív, csodás paradicsomról, a hol a gerlék búgnak és ártatlan lelkek ölekeznek. Minél szebb képen nyugszik meg az emlékezés álmal szeme, annál égetőbb az ébredés első pilanata. Így járt W. helybeli fiatal lakos is. Szeretett . . . szeretett szívének teljes szerelmével s örök trügnyre lépett egy szép fiatal nővel. Öt éve már,

való tünepélyes bevonulása képezi. Itt mellékesen megjegyzem, hogy az oberammergaui passiójáték nem némajáték, hanem fenséges dráma előadás. Ennél a bevonulásnál nagyobb szerű jelenetet színpadon még nem láttam. 5—600 személy vonul be három oldalról. Gyermekek, ifjak, öregek, nők, férfiak a legtarkább színvagyületben. Mindegyiknek kezében pálmag. S az egyhangú, de mégis oly megható üdvözlő ének kedves zenéje megkapja a lelket s az ember azon veszi magát észre, hogy szíve-lelke ott él azokkal, kik a legnagyobb s legmelegebb szeretettel üdvözlék Dovid fiát, az Ur Krisztust.

Az a biztosság, melylyel e nagy tömeg minden egyes tagja, a legkisebbtől a legnagyobbig a színpadon mozog; az a művészi érzék, mely mozdulataikban s taglejtéseikben nyilvánul; az a kellem, mely játékokon előmlik; az a fenséges ensemble, melyet együttesen alkotnak, elragadó benyomást tesznek a szemlélőre.

Lehetetlen egy rövid tárcacikk keretében az egész előadásnak lefolyását részenként feltüntetni. Hiszen 17 jelenetet kellene egyenkint jellemeznem, ha ezt tenni akarnám.

Reggel 8 óratól fél 12-ig tart ennek előadása. Fél 12 órakor az előadás félbeszakítatik s másfél órai szünet után újra megkezdődik.

Az Ur Jézus szenvedésének egész története a legmeghatóbb s legszemléltetőbb módon tárul eléünk úgy, hogy daczára a darab hosszúságának, egyetlen egy személy, egyetlen egy szó, egyetlen egy mozdulat sem kerül el figyelmünkét. Egyik jelenet a másik után vonul el szemünk előtt; Jézus a főpapi tanács előtt áll; Kalfás elő hurcolják s elítélik; Judás kétségbeesik árulása

hogy fellobbant az első szerelem lángja. A fiatal pár Budapestre került s azóta két fiu-gyermek volt erőssége a megkötött frigynek s elég erős még sem volt. A nő szív nem volt elégé állhatatos s míg a férj betegesen egy kórház bizzar falai közt aggodva gondolt a családi boldogságra, addig a szép asszony tekintete igedenbe tévedt s megakadt egy pedagógus szíven. S hogy a vétkes szerelem mily mérvet öltött, a szívek titka s nem a nagyvilágé. Végre is a férj felgyógyult s elhatározták, hogy Székesfejérvárról fognak letelepedni. A nő nem volt hajlandó jönni s midőn jött, már gyermekét kívánta, megosztását kérte öt év gyümölcsének. A férj azonban erről mit sem akart tudni s így történt, hogy utcai harcz fejlődött a gyermekekért, melynek szomorú színtere a Vörösmarty-tér volt, folytatását pedig az a békétárgyalás képezte, mely zárt falak között a kapitányság előtt folyt le. Az egyik gyermek az apáé, a másik az anyáé lett, apátlan az egyik, a másik anyátlan, nem fogják érezni a szülők melengető szeretetét, mert a szeretetlenség az indok abban a perben, mely megindult s melynek valóper a neve.

— Orvosok kongresszusa. Mintegy félézer magyar orvos jött össze f. hó 2-án Esztergomban, hogy az Országos Orvosszövetség kongresszusán megvitassa a maga ügyes-bajos dolgait. Az ország minden részéből összegyűlt orvosok meg voltak elégedve igazgatóságuk működésével és erősen hiszik, hogy a szövetség útján meg fogják valósíthatni mindazt, a mit az orvosok érdekében megvalósítani akarnak. Az elnöki megnyitó után Jandrássik Jenő főtitkár beszámolt részletes jelentésben a szövetség működéséről, majd Major Ferenc dr. országggy. képviselő a kongresszus nevében meleg hangon mondott köszönetet az elnökségnek, — mert a szövetség érdekében sikeresen működtek. A tanácskozáson több fontos ügyet vitattak meg, melynek végeztével megválasztották a tisztikart. Így többek között Major Ferenc dr. orsz. képviselő igazgatósági és pénztárvizsgáló tagnak, továbbá Székesfejérvárról Fanta Adolf dr. szintén igazgatósági tagnak megválasztattak.

felett; Krisztus Pilátus itélőszéke elé hurcoltatik s s innen Herodes királyhoz küldetik; azután megostoroztatik s tövisvel megkoronáztatik; végül Pilátus, miután minden kísérletet arra nézve, hogy Jézust megszabadítsa, dugába dönt, keresztathálra itéli.

Eddig terjed a második rész. E második rész, a mint a felsorolt czimekből is kitetszik, tele van sziveltázó jelenetekkel. Szent Péter bánata, hogy legjobbat Urát s Mesterét megtagadta, Judás lelkiismeretűrdalása s kétségbeesése oly velőkiható módon, oly jellemzően hű előadásban jut kifejezésre, hogy az ember nem tudja, vajjon azt az egyszerű művészt, vagy az előadás művészi természetűségét bámulja-e inkább?

A harmadik rész első jelenete a darab egyik legmeghatóbb részletét képezi. Krisztus vállain a kereszttel vonul el előttünk nagy sereg kíséretében. Találkozása édes anyjával a legnagyobb élethűséggel s a fájdalom oly fenséges kifejezésével van megjelenítve, hogy az ember szíve megindul és nélkül, szemei könnyek nélkül nem maradhatnak. Az elfojtott zokogás, mely a rengeteg nézőt ére lassan-lassan hallhatóvá válik, ez a kifejezése s tanúsága annak a mély, a lélek legbensőbb rejtekéig ható benyomásnak, melyet e jelenet a nézőkre gyakorol.

De ime! Künn halk dörgés hallatszik. Fenn a háttérre képező hegyóriások sötét ormait villámok cikáznak és sűrű, komor felhők tolják fel fejkét a hegyek mögöl. S a színpadon a Goltgotha örökké emlékeztetés képe látható. Nem családós ez? Nem a modern színpadi technika által előállított villámlás és dörgés ez? Oh nem. Hiszen ott a hegyek; ott az égbolt.

— **A zeneakademiában, mely Balassa L. Kálmán,** az ismert hegedűművészes vezetése alatt áll, a beiratások már megkezdődtek. Beiratkozni lehet mindennap d. e. 9—12 és d. u. 3—4 óráig az intézet helyiségében, Szt.-István-utca 5. sz. I. emelet. Felvételnak egészen kezdő és haladó ötvendékek az ének, zongora, hegedű, gordonka és cimbalom tanszakokra. Tandíj az összes tanszakokon egy hónapra 10 korona. Beiratási díj 4 korona.

— **Követendő példa.** Amíg Angliában és Németországban törvényes intézkedések következtében a legnagyobb szigorúsággal tartják meg még a közhivatalokban is az ünnepet, addig Magyarországon az ünnepek megülése semmi-féle törvényes rendelkezés nem létezik, csupán a vasárnapi munkát korlátozza a munkaszüneti törvény. Izrael vallásának követői nagy buzgalommal kivitték azt, hogy a hatóságok újévkor, hossznapon, sátoros ünnepeken felmentik a zsidó vallású tisztviselőket, sőt még a katonákat is a szolgálat alól. Az egyenlőség elvével az azonban már semmiként nem egyeztethető össze, hogy míg a keresztény tisztviselő még, karácsony és húsvét napján is szolgálatot teljesít s míg a keresztény katonát a legszentebb éjszakán is őrtárlásra vezénylik, addig az izraelita hivatalnok, katona, a maga főnökeit nyugalomban tölteti. Ennek az igaztalanságnak megszüntetésére intézkedik most a maga körében egy vállalat, a szab. osztrák-magyar államvasúti társaság, mely körülvéiben tudatja magyar bányái, hutái és uradalmi igazgatóival, hogy összes alkalmazottai a normanapokon teljesen fel vannak mentve a szolgálat alól. Ezek a napok a következők: Újév, Virágvasárnap. Húsvétvasárnap. Pünkösdvásárnap. Urnapja, Szent István király napja, Mindenszentek napja, Karácsony napja. Most már csak az van hátra, hogy a kormány is megszívlelje ennek a társulatnak humánus s minden tekintetben dícséretes kezdeményezését s minden egyes miniszter a maga körében oda-hasson, hogy a tisztviselők a keresztény fő-ünnepeket magülthessék.

— **Viharágú verseny.** Mint értesülünk, a zala-megyei gazdasági egyesület elhatározta, hogy a nevezetesebb viharágú gyárosokat versenyre szólítja fel. A versenyt a földművelésügyi minisztérium kiküldöttéi: a budapesti meteorológiai intézet első asszisztensének, a topolczai vinczellérképző intézet igazgatójának, a megyei gazdasági egyesület tagjainak és az érdeklődő gazdaközönségnek jelenlétében szept. 8-án délelőtt 9 órakor Badaacsonyan a „Hab-

leány“ című vendéglő közelében tartják meg és a kiténtetésre méltó gyártmányokat elismerő oklevéllel fogják jutalmazni. A tulajdonképeni verseny f. hó 9-én lesz, 8-án ugyanis tanulmány-szemlét fognak tartani a szomszédos gróf Deim-féle s egyéb, nagyobb szőlőtelepeken. **Tremkó József** hegymester érdeklődött a verseny iránt s mint a versenyenél összekötött kiandulási tervezetből látjuk, igen érdekesnek s főleg hasznosnak ígérkezik a verseny. Nagyon ajánlatos volna tehát, ha a hegyközség a saját kebeléből küldene néhány tagot az úgy tanulmányozására s így legalább rövid idő alatt érdemleges elintéztést nyerne a viharágú kérdés.

— **Vörös bucsu.** Búcsú volt tegnap Mohán. Délelőtt imádkoztak, délután pedig mulattak. Apraja-nagyja talpon volt a falunak. Vig muzsikászó mellett ugyancsak aprózták a tánczot. A falu legénysége között mulatott G. Kalmár Sándor és Lisztár József, miért-miért se, mikor javában folyt a mulatság, a két legény összevesztett, majd bírokra került a dolog, mely Lisztár József harcoképtelenségével végződött. Ugyanis Kálmán Miklós segélyére ment Kalmárnak s közös erővel, sőt egy sörös krigli közbenjöttével alaposan eldöntötték ellenfelüket úgy, hogy a kezelő orvos főleg a krigli által okozott sebet súlyos testi sértésnek minősítvén, az úgy vélelges elintéztést a törvényszéknél fog nyerni.

— **Köszönet-nyilvánítás.** Fogadják mindazok, kik felejtethetetlen drága férjem elhunytával részvétüket bármínó módon nyilvánították; fogataikat elküldeni sziveskedtek — ezen az úton a leghálásabb köszönetemet.

Özv. **Steininger Sándorné és családja.**

— **Kereskedők a szövetkezetek ellen.** Miskolczen szeptemberben a kereskedők gyűlést tartanak, amelyen heves támadások várhatók a fogyasztási szövetkezetek ellen. Képesek lesznek-e valami új érveket felhozni, nem tudjuk, annyi azonban bizonyos, hogy csak a régi nótát fújják, amelynek veleje az, hogy a szövetkezetek veszedelmes versenyzők, nem sokra fognak menni. Végre is a fogyasztási szövetkezetek törvényes alapon állanak, ugyanazon a törvényen, mint maguk a kereskedők. Bizonyos az is, hogy jól vezetve, javára szolgálnak a népnek és hozzájárulnak az üzleti erkölcök megjavításához — úgy látszik ez a bűnik, ezért üldözik őket. Ha azonban ellenségeik mást szemükre vetni nem bírnak, akkor nemcsak elvesztik a csatát, hanem még magukat is kompromittálják. Ezért várjuk kíváncsian a miskolczi támadást.

gauba, Krisztus hitének szeretete: az érdeklődés a mult időknél, a sokszor oly igaztalannal sötétnek mondott középkor egy szép emléke iránt.

Es sajtáságos, de igaz, hogy az oberammergaumi passiójáték iránt az érdeklődés folyton növekedik. Sajtáságos, mert hiszen ez a hitidő, ez a közömbös, ez az anyagias század nem kedvez tulajdonképen az ilyen intézményeknek és középkori emlékeknek. Azonban a szívvel mélyen forr valami. A szívek nem elégszenek meg a hideg, sőt rideg anyagiaság által nyújtott élvezetekkel. Az emberi szív mindig vágyik valami magasabb, valami eszményibb után, mint a mit a pusztá mindennapiság eléje tárni képes.

S én örövendve tapasztaltam, hogy azok legnagyobb része, kik Oberammergauban megjelentek, vallásos ember. S ezekre nézve a passiójáték mindig felemelő, mindig épületes hatású.

Ily gondolatokkal mentem ki a vasúti állomásra, beülvén kocsiszakasunkba, még sokáig vissza-visszanéztem a kedves helység felé: még sokáig vissza-visszanéztem a komor arczlatu hegyormokra, melyeknek egyikén ott ragyog a kereszt, hirdelve messziről mindenkinek, hogy itt e hegyek alján a kereszt uralodik az egyszerű szíveken, az a kereszt, melynek uralkodása a szíveken boldogságot hoz, mindenkire, mert

Távolról, a Kalvaria ormáról,

Int a hajnal s eloszlik az éj.

A keresztől, mely ott emelkedik,

Az üdv mosolyg s derül égi fény.

(A passiójáték előszava.)

— **Üzletáthelyezés.** Van szerencsém a helybeli és vidéki n. érd. közönség becses tudására hozni, hogy a helyben, Szt.-Imre-utczában 5 év óta fennálló borbély és fodrász üzletemet a Klökner-féle házból szemközt a **Bardótot új épületben, a volt Schumann-féle üzlet helyiségekbe** helyeztem át. Midőn a n. é. közönségnek az irántam tanúsított pártfogásáért ezáltal köszönetet mondani el nem mulaszthatom, egyidejűleg kérem, hogy becses jóindulatát jövőben se vonja meg tőlem, annál is inkább, mert üzletemet nagy áldozatok árán úgy rendeztem be, hogy most már a legkényesebb igényeknek is képes vagyok eleget tenni. — Maradtam tisztelttel **Gáncs Pál,** borbély és fodrász.

— **A „Székesszéki Kerekpar-Egyesület“** 1900. szeptember hó 7-én este 1/2 9 órakor az Elite kávéház külön helyiségében közgyűlést tart. Tárty: alelnök és egy választmányi tag megválasztása.

— **Tolvaj cseléd.** **Tóth Mária** csóóri illetőségű cselédnő mult hó 15-én szegődött el **Fábián** Istvánné salétrom-utczai lakosnőhöz s két hét alatt ugyancsak fényes tanujelét adta ügyességének — a lopásban. A mi a keze ügyébe akadt, az menthetetlenül a ládájába került. Lopott pénzt, ékszer, cipőt, ruhát, mig-nem rájötték a gonosz munkára s kérdőre vonták tettéért. Beismert mindent s még is lett a lopott holmik nagy része, melyekkel együtt a rendőkapitányság a törvényszékhez tette át a hűtlen cselédet.

— **Gyűlések a megyénél.** A vármegyénél legközelebb a következő gyűlések fognak tartani. 10-én d. e. 10 órakor állandó választmány. 11 órakor rendkívüli közgyűlés. 11-én d. e. 10 órakor közigazgatási bizottság. 14-én az állandó választmány a jövő évi költségvetést tárgyalja. 15-én a főispán számonkérőszék tart.

— **A legolcsóbb párisi ut. Duda Vince és Szabó Miklós** 15 éves inas gyerekek a Békés megyei Endrőd közönségben sok szépet s jót hallottak a párisi kiállításról s ellenállhatatlan vágy szállta meg keblüket a kiállítás megtekintésére. El is gondolták a dolgot bölcsen s megállapították az utitervet Párisig. Pénzüik nem lévén, mult hó 27-én útnak indultak per pedes Apostolorum, vagyis gyalog s az utba eső községekben kérégetvén, elég szépen közeledtek a végezdőhöz. Amde hiba esett a kréta körül, Velenczén ugyanis a csendőrök nem nézték szó nélkül a kérégetést s kérdőre vonták a két kalandort, a kiknek bizony egy falat írományuk sem volt. Így történt aztán, hogy Páris helyett a helybeli főszoigabirotság, majd a rendőrség dutyijába kerültek, a honnan holnap indulnak tolonczuton Budapesten keresztül Endrődre a falubeliek legnagyobb örömeire

— **Névmagyarosítás.** **Habalusz Antal** moóri illetőségű, budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei: **Katalin, Antal, Róza, Károly és Margit** vezetékneveket heligymiszteri engedéllyel „Halasz“-ra magyarosították.

— **Ismét cigány.** A városban a rendőrség minden ébersége daczára is uton-utfélen találkozik az ember cigányokkal. Kérégetnek, kártyát vetnek s kedvelt foglalkozásukat, a lopást is elég gyakran űzik. A legtöbb esetben nyoma veszt a tettesnek, tegnap azonban mégis hurokra került egy nyves kezű. **Liszi Ferencz** né selyem utesza 39. sz. alatti lakosnő ugyanis tegnap bejött a piacra s midőn haza ért, bámulva látta, hogy idegen járt a házában s ugyancsak meg-rakodva távozhatott, mert ruhaneműinek nagy része hiányzott. A házában kérdősködőn megtudta, hogy egy cigányasszony járt ott, a gyanuja tehát arra irányult. A történetek bejelentette a rendőrségnek, mely rövid munka után meg is találta a ruhaneműeket a cigánytelepen s elfogta a tettest **Fülöp Györgyné** sz. **Lakatos Maresa** fekete személyében, a ki minden tiltakozása daczára is a járásbírótság előtt számol be tettéért.

— **Péthi mulatság.** A várpalotai tűzoltóegylet szépen sikerült nyári mulatságot rendezett f. hó 2-án a péthi fürdőtelepen. Az idő igen kellemes lévén, semmi sem zavarta meg a széles jó kedvet, mely a reggeli órákig tartotta együtt

a mulatokat. A mulatságon részt vettek Zichy Miklós és Zichy Frigyes grófok családjakkal együtt. A vacsora folyamán Zichy Vladimír gróf, a várpalotai tüzoltó-egylet kedvelt s ügybuzgó főparancsnoka kegyeletes szavakban emlékezett meg az egylet elhunyt alparancsnokáról, Kristóf Sándorról. Városunkból, főleg azonban Veszprémből s Várpalotáról számosan voltak jelen a kedélyes nyári mulatságon.

— **Öngyilkosság.** Szinte napirenden van már városunkban, hogy egy-egy ember megúván az élet küzdelmeit önmagának gyilkosa lesz. Váger Pál 46 éves, nős, öreghegyi lakos az 509. sz. alatti hajlékban már hosszabb idő óta tüdővészben feküdt. Tudta jól, hogy meg vannak számlálva napjai, de nem volt már elég lelki ereje a szenvedésekkel megküzdni. Ugyanis ma délelőtt felesége távol volt a háztól, egyedül kis fia volt mellette. Fél 12 órakor fiát kiküldte valami ügyre alatt s míg az kinn volt, két csövű vadászfegyverét az ágyban ülve a szívének irányozta s a bal cső söröztöltényével a gyomron keresztül szívet szétmarcangolta. A kis fiu hallotta a lövést, de benneni nem mert: sírására összeszaladtak a szomszédok, segíteni azonban már nem tudtak. A helyszínen Réz István főkapitánnyal megjelent Palánszky Miklós ker. orvos is már csak a halált konstatálta. A hulla az este szállítottott a kórházba.

— **Czirkusz.** Mint értesülünk Leó kolozsvári magyar sport lovardá-igazgató három havi előadásra városunkba akar jönni. A rendőrség azonban tekintettel a közelgő színi-évtadra csak egy havi időre, október hó 15-iki véghatárral engedélyezi az előadásokat.

— **Az üres palaczkok viteldija.** Több kereskedelmi és iparkamara, s ezek között a győri is felterjesztést intézett a m. kir. kereskedelmi miniszter urhoz a használt üres sörös palaczkok vasuti viteldijának mérséklése iránt. Tudomására hozza a kamara az érdekelteket, hogy a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur e felterjesztést a következő leirattal intézte el: „167. sz. A használt üres sörös palaczkok viteldijának mérséklése iránt m. é. december hó 24-én 5380. sz. a. elem terjesztett folyamodványára értesitem a kamarát, miszerint megengedtem, hogy az üresen visszamenő, valamely magyarországi sör-gyárba rendelt használt sörös palaczkokra a m. kir. államvasutak vonalain teherárként tetszés szerinti mennyiségben való feladásánál az A.) osztály díjtételei vagyis ugyanazon viteldijak alkalmaztassanak, melyek a díjzabás I. rész B.) szakaszában C. V.) fejezet alatt foglalt határozmányok szerint másnemű használt üres gyöngyölekre, mint pld. ládák, kosarak, ásvány-savas palaczkok stbre érvényesítve vannak. A m. kir. államvasutak igazgatóságát egyidejűleg utasítottam, hogy a kérdéses küldeményekre engedélyezt, fentebb említett kedvezménynek megfelelő módokat mellett való életbeléptetése iránt intézkedjék.”

— **Jó házból való fiuk tanulónak felvételnek Schlamadinger Antal és Fia vaskereskedésében.**

Irodalom.

— **Jézus Szentséges Szívének Hírnöke.** Szinte felesleges e folyóiratról, melylyel „*Szűz Mária Virágos kertje*” egyidejűleg jelenik meg, dicsőreleg nyilatkoznunk. Hazafias és vallásos tartalmával mindenkor önmagát ajánlja. A most megjelent 9. füzet tartalma a következő: A szívek középpontja. — Eji hangok. — Jézus szentséges Szívének ügyei. — Croiset elmékedései Jézus szent Szívére. — A hegyek között. — Jézus szents. Szívének áldásai. — Az imaapostolkodás havi szándéka szeptemberben. A Tóth Mike szerkesztésében megjelenő folyóirat előfizetési ára egész évre 3 korona. Megrendelhető a szerkesztőnél Kalocsán.

— **A Magyar Szemle** egyike legváltozatosabb szépirodalmi, kritikai és művészeti hetilapjainak. Valamennyi hasonló irányu folyóiratunktól előnyösen különbözteti meg nemes erkölcsi iz-

lése, ami különösen kedvenczévé tette több mint egy évtizedes pályafutása alatt a magyar olvasóközönségnek. Kiváló a családok figyelmébe ajánljuk melegen e jeles folyóiratot, melynek kiváló szerkesztéséért **Kaposi Józsefet** illeti feltétlen elismerés. Ara egész esztendőre 12. koroná. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest -VI., Uj-utca 14. szám. A legújabb szám főbb közleményei: Az Uj-Testamentum a művészetben. — Dolgozatok a drámáról. XII—XIII. Dr. Hevesi Sándortól. — Himnusz Krisztushoz. — (Költemény.) Máthé Miklóstól. — Uri tempó. Sziklay Jánostól. — Vásárfia. Mányiné-Prigl Olgától. — Egy ember halt meg... (Költemény.) Lévy Mihálytól. — A lassan varrt zsák. Törzcai Györgytől. — Serlerdis. (Folytatás.) Rangabé Risos Sándortól. — Mohács felől. (Költemény.) Dömötör Páltól. — A budavári királyi palota „Szent István-ról nevezett kápolnája. Z. Gy.-től. — Hétről-hétre.

— **Ember János.** Budapest fő és székváros kir. s. tanfelügyelője a „Néptanítók Zsebnaptára” szerkesztésével, melyben évről-évre a legszükségesebb és leghasznosabb tudnivalókat adja közre a tanítótag számára, nagy szolgálatot tesz a tanítóik karnak. Most jelent meg az 1901-ik évre e szaknaptár, mely már nélkülözhetetlen zsebkönyve lett a tanítóknak, a melyet évről-évre az iskola idény kezdetén vár. Megjelent Lévai Mór kiadóhivatalában Ungvárt, a honnan minden egyes példányt a könyvpiacra. Ara 1 korona.

— **A Kert.** Sok érdekes tanulmányt, hasznos utasítást ad ez, a kertészet összes ágait magába foglaló kertészeti szaklap, melynek előfizetési ára egész évre 6 korona. A most megjelent 17. száma a következőket tartalmazza: Cseh István: Paradicsom május hó közepén. — Zádor Gyula: A kert állandó ellensége. — Wittoch L.: Napon száritott berzencei szilva. — Dr. Kurb A.: Gyümölcséskor. — Földi Lajos: Hogyan tenyésztem én a jácintot. — Nietz X. Ferencz: A szironta (Ranuncula) tenyészése. — Mezőriczky — Szalay Alix: Öntözés. És még több apró közlemények.

KÖZGAZDASÁG.

— **Olcsó termelés.** Azoknak a tanoknak apostolai, melyek nem rég feltétlenül uralkodtak közgazdasági életünkben s a melyek lényege az volt, hogy a gazda ne panaszkodjék, ne legyen elégedetlen, ne igyekezzék azokon a körülményeken tárgítani és segíteni, a melyek nyomorúságát okozzák, noha még most is felemelik szavukat. Termeljetek olcsón és termeljetek sokat, akkor megéllhetek magyar föld művelői és birtokosai. Ezt mondják, ezt hirdetik. Arra ne is gondoljunk, hogy az ár talán méltatlanul alacsony, hogy a közvetítő haszna túlnagy. Ezek olyan dolgok, a melyeket jó nem emlegetni, hanem e helyett evangéliumúma akarják avatni a magyar gazda rabszolgaságát. Mert vajon más-e az, ha apadó jóvedelem és hanyatló árak mellett folyton azt kívánjuk, hogy termeljen a gazda többet és elégedjen meg kevés, nagyon kevés haszonnal? Aztán még nagy kérdés, lehet-e nálunk egyáltalában olcsón termelni, mikor a pénz drága, az adók nagyok, az állami adóságot kamata sok, a különböző haszontalan kiadások miatt különben is felpuffadt budget kiadásainak fedezése jórészt a gazdára marad, a felszórólt fogyasztási adók meg a munkások bérmínimumát fokozva drágítják a munka bérét?

— **Vétőmagvak.** (Mauthner Ödön tudósítása). Takarmánynövények magvai közül őszi búkkönyt, őszi borsót és szürös búkkönyt folytatólag is nagyon veszik. A nagy kereslet okozza, hogy alárendelt minőségű áru is felszínre kerül, így p. o. őszi borsót továbbra is 7—7 és fél forintot kínálnak, természetesen olyant, a mely vetési célokra épenséggel nem felel meg. Úgyet az ilyen áruira nem vetettek, míg ellenben az 1 frttal magasabban tartott tiszta jó minőségű mag nagy tömegekben adatott el. **Biborhere, Szt.-János rosz** szintén még jó keresletre talál. A piac már érdekeldők **hengermagvak**, főképen a **vörös lőhere** iránt. A legutóbbi tudósítások szerint a bánáti

termés teljesen meghiusult, olyképen, hogy rosz termésnek tekinthető. A belföld másik vidékéről is részben kedvezőtlenek a jelentések. Idei magyar termései luczernából egy kis tétel 45 frtjával került eladásra. Az újabb minták is szép színűeknek, de apró szeműeknek mutatkoznak.

— **Az állategészségügyi felügyelőségek.** Az állategészségügy államosításának előmunkálatai serényen folynak s a földművelésügyi miniszterium a nyári szünet alatt is foglalkozott e kérdéssel, amennyiben már a jövő év január elsején életbe akarja léptetni az új rendet Darányi miniszter. Addig is ki fogják nevezni az állami állatorvosokat, számszerint mintegy hatszázat. Az állategészségügyi közszolgálat államosításával az ország hét állategészségügyi kerületbe lesz beosztva. — A kerületek székhelyei Pozsony, Veszprém, Budapest, Kassa, Nagyvárad, Temesvár és Kolozsvár városok lesznek. Az állategészségügyi kerületek élén állategészségügyi felügyelők fognak működni.

Utazás az egyházi zene körül.

Irtá: **Teresius.**

(Folytatás.)

Azokban egy hatalmas emelytűről szeretnék még szólni, mely nagyot segítene egyházi zenénk emelésében és ez az énekkottatás az elemi népiskolákban. Az ember nem gondolná, hogy mily nagyokat lehet ének dolgában elérni a mi kis iskolásgyermekeinkkel, akár városban, akár a falusi iskolákban. Egy pap, egy tanító vagy kántor, ki megkedvelteti tanítványával a jó egyházi énekeket, e téren is mintegy kis egyházzenei nevelésben részesíti a növendékeket, annyira viszi őket, hogy istentisztelet alatt az iskola növendékei énekelnek — feltételezve természetesen, hogy a gyermekeket felvilágosították, hogy mily szent helyen és alkalomkor énekelnek, hogy istenimádást végeznek dupla értelemben, hogy anyagi szolgálatot végeznek az Oltárszentségben jelenlévő Istenember előtt stb. — az rövid idő alatt képes az egész hitközséget megreformálni egyházi zene és ének dolgában. Három helyen teljesítettem életemben karmesteri énektanítóit tiszte, s mind a három helyen tanítványaim nagy része, kik leginkább az elemi iskolából sorakoztak össze, nem csak beváló magyar egyházi énekeket énekeltek, hanem könyv nélkül tudták az Ordinarium Missae akárhány állandó miserszletét choraliter helyesen énekelni, ugyszintén a Tantum ergo-t, a loretomi litániát s egyebet. Pedig mily örömmel, mily odaadással énekeltek. Mily lelki örömmel és élvezettel, mily áhitattal hallgatták a szülők és a közönség! — Németországban és Ausztriában hallottam ezt először így a gyermekektől. Itthon követtem a példát, a mely aztán nagy örömmre és vigaszomra volt. Pedig nem került oly nagy munkámba, mint a hogy ezt talán a megfigyelő gondolná. Oh, a gyermekek hatalmas eszköz lehetnek az egyházi zenereformátorok kezében s a gyermekekkel, a gyermekek choralis énekével a legelőbb lehetne elosztatni azokat az általánosan észlelt előítéleteket, melyeket a Gregorián ének ellen táplál a közönség. Ha lelkesedni tud katolikus népünk egy olyan papja mellett, a ki szépen, helyesen és ájtatosan énekl a nagymisében előforduló papi énekszleteteket, örömet hallgatja azokat a fenséges dallamokat és épül rajta, miért ne hallgatná szívesen, miért ne épülne, ha a kántor vagy énekkar is szépen, helyesen és ájtatosan adna elő nagymise alatt megfelelő Gregorián részleteket?!

(Vége köv.)

Felolós szerkesztő: **Chay Antal.**